

УДК 351:355.1:37.014.5(477)

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-754-765](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-754-765)

Го Іміль аспірант кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0000-7019-3168>

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз шляхів удосконалення державної політики України у сфері освіти в умовах воєнного стану як одного з ключових чинників забезпечення національної стійкості, безпеки та післявоєнного відновлення держави. Обґрунтовано, що повномасштабна війна трансформувала освітню систему з переважно соціально-гуманітарної сфери у стратегічний елемент безпекової політики, від ефективності якого залежить збереження людського капіталу, соціальна згуртованість і спроможність держави до відновлення. Доведено, що традиційні підходи до формування та реалізації освітньої політики виявилися недостатніми в умовах тривалих воєнних загроз, масових внутрішніх і зовнішніх переміщень населення, руйнування інфраструктури, цифрової нерівності та зростання психоемоційного навантаження на учасників освітнього процесу. У роботі систематизовано сучасні наукові підходи до розуміння освіти як елементу національної безпеки, проаналізовано чинну нормативно-правову базу України та виявлено її адаптивний потенціал до кризових і надзвичайних умов. Значну увагу приділено порівняльному аналізу міжнародного досвіду реалізації освітньої політики в умовах воєнних конфліктів і масштабних криз (Ізраїль, США, Південна Корея, Німеччина, Польща, Китай), що дозволило визначити універсальні та специфічні механізми забезпечення безперервності освіти, безпеки освітнього середовища, цифрової стійкості та психосоціальної підтримки. Обґрунтовано доцільність переходу від фрагментарних антикризових рішень до цілісної концептуальної моделі розвитку освіти в умовах воєнного та післявоєнного періодів, яка інтегрує безпекові, цифрові, управлінські, кадрові та соціально-гуманітарні компоненти. Запропоновано стратегічні напрями вдосконалення державної політики у сфері освіти, зокрема модернізацію безпекової інфраструктури закладів освіти, впровадження мультимодальних форм навчання, розвиток національної цифрової освітньої екосистеми, оновлення кадрової політики та інституціоналізацію психологічної підтримки. Зроблено висновок, що реалізація запропонованих підходів сприятиме підвищенню стійкості освітньої системи України, її

адаптивності до сучасних викликів і формуванню підґрунтя для сталого розвитку держави у післявоєнний період.

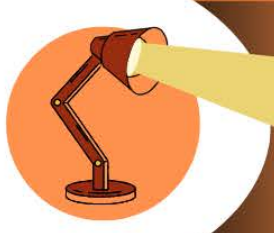
Ключові слова: державна політика, новітні технології, шляхи вдосконалення державної політики у сфері освіти, освіта, національна безпека, реформа освіти в Україні, штучний інтелект, повоєнне відновлення, цифровізація, воєнний стан, інновації, публічне управління та адміністрування.

Guo Yimin postgraduate student of the Department of Global and National Security, Department Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0000-7019-3168>

WAYS TO IMPROVE STATE POLICY IN THE FIELD OF EDUCATION OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of ways to improve Ukraine's state policy in the field of education under martial law as a key factor in ensuring national resilience, security, and post-war recovery. It is substantiated that full-scale war has transformed the education system from a predominantly social and humanitarian sector into a strategic component of national security policy, directly affecting the preservation of human capital, social cohesion, and the state's recovery capacity. The study demonstrates that traditional approaches to education policy have proven insufficient under prolonged military threats, mass internal displacement, infrastructure destruction, digital inequality, and increasing psychological pressure on participants in the educational process. The paper systematizes modern scientific approaches to understanding education as an element of national security, analyzes Ukraine's current legal framework, and identifies its adaptive potential to crisis and emergency conditions. Special attention is paid to a comparative analysis of international experience in implementing education policy during armed conflicts and large-scale crises (Israel, the United States, South Korea, Germany, Poland, and China), which makes it possible to identify both universal and country-specific mechanisms for ensuring educational continuity, safety of the educational environment, digital resilience, and psychosocial support. The author substantiates the expediency of shifting from fragmented anti-crisis measures to an integrated conceptual model of education development during wartime and post-war periods, combining security, digital, managerial, human resource, and social-humanitarian components. Strategic directions for improving state education policy are proposed, including modernization of security infrastructure, implementation of multimodal learning formats, development of a national digital education ecosystem, renewal of teacher policy, and institutionalization of psychological support. It is concluded that the implementation of these approaches will enhance the resilience of Ukraine's education system and create a foundation for sustainable post-war development.

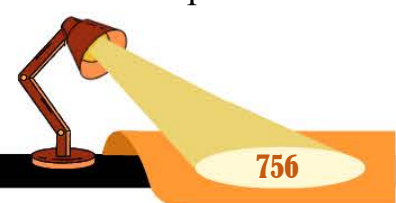
Keywords: state policy, education, national security, martial law, education reform in Ukraine, digitalization, artificial intelligence, post-war recovery, innovation, public administration.

Постановка проблеми. Освіта є однією з базових сфер забезпечення національної безпеки, сталого розвитку держави та формування людського капіталу. В умовах воєнного стану, спричиненого масштабною агресією Російської Федерації проти України, саме освітня система стала однією з найбільш вразливих. Відповідно до даних ЮНЕСКО, Україна увійшла до переліку країн, які зазнали найбільших освітніх втрат через війну з часу Другої світової війни. Тисячі закладів освіти зруйновані або пошкоджені, мільйони учнів і педагогів були змушені переміститися, а освітній процес перенесено у формат онлайн чи змішаної форми. Водночас Міністерство освіти і науки України, урядові структури, територіальні громади та міжнародні партнери забезпечують поступове переосмислення підходів до реалізації державної політики у сфері освіти. Сучасна система освіти потребує не лише відновлення, а й модернізації на основі принципів стійкості, гнучкості та цифрової трансформації. Війна створила унікальне вікно можливостей для усунення структурних проблем, які накопичувалися десятиліттями. Саме тому виникає потреба у визначенні пріоритетних напрямів удосконалення державної політики у сфері освіти відповідно до викликів воєнного стану, а також формуванні комплексної концепції, що забезпечить не лише адаптацію, а й стійкий розвиток української освітньої системи в післявоєнний період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових досліджень засвідчує зростання уваги до проблеми функціонування освітніх систем у кризових та воєнних умовах. У міжнародному науковому дискурсі ключову роль відіграють аналітичні звіти та дослідження ЮНЕСКО, UNICEF, OECD і Світового банку, у яких освіта розглядається як критичний елемент гуманітарної безпеки та відновлення суспільства після конфлікту [1-5]. У цих працях наголошується на необхідності забезпечення безперервності навчання, захисту прав дітей та інтеграції психосоціальної підтримки в освітню політику.

Значний внесок у розуміння трансформаційних процесів в освіті зробили дослідження М. Фуллана, який підкреслює, що кризові періоди можуть слугувати каталізатором глибоких структурних реформ, зокрема через цифровізацію та посилення ролі лідерства в освіті [6]. Праці Л. Дарлінг-Хеммонд акцентують увагу на підтримці педагогів як ключовому чиннику збереження якості освіти в умовах нестабільності [7]. Якщо розглядати міжнародний досвід освітньої політики в умовах криз, то науковці та міжнародні інституції (UNICEF, UNESCO, OECD) узагальнюють досвід країн, що проходили через збройні конфлікти та різні кризи [9-12].

В українській науковій думці проблема освіти в умовах війни розглядається переважно в контексті національної безпеки та державного управління [13-16].

освіта аналізується як складова інноваційно орієнтованого розвитку держави в кризових умовах. Власні дослідження Го Іміня присвячені порівняльному аналізу освітніх моделей Китаю та України й обґрунтовують доцільність запозичення цифрових та управлінських практик для підвищення стійкості української освітньої системи [14;15].

Разом з тим, попри наявність значної кількості аналітичних матеріалів, у наукових публікаціях все ще недостатньо розробленою залишається проблема інтеграції безпекового, цифрового та психосоціального вимірів у єдину модель державної освітньої політики, що і зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета статті полягає у обґрунтуванні комплексної моделі розвитку освіти в умовах воєнного стану та після війни, а також надання пропозицій та управлінських рекомендацій для впровадження такої моделі в українській системі освіти.

Виклад основного матеріалу. Воєнний стан вимагає інтеграції низки додаткових принципів у державну політику у сфері освіти, зокрема:

- пріоритетність безпеки всіх учасників освітнього процесу;
- гнучкість і варіативність форм навчання (офлайн, онлайн, змішана, дистанційна);
- територіальна диференціація управління освітою, зокрема в громадах, де ведуться бойові дії;
- забезпечення психологічної підтримки учасників освітнього процесу;
- цифровізація як ключовий інструмент стійкості системи.

Нормативне забезпечення державної освітньої політики ґрунтується на Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», а також спеціальних актах, адаптованих до умов воєнного стану: постановах Кабінету Міністрів, наказах МОН, рішеннях Ради національної безпеки і оборони.

Законодавство України поступово адаптовано до воєнних реалій, проте значний масив норм ще потребує гармонізації з потребами безпекового сектору та міжнародними стандартами.

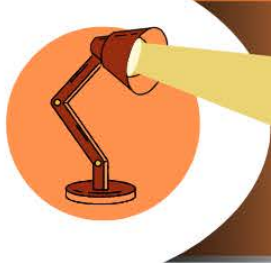
Основними викликами для державної політики у сфері освіти в умовах війни є:

1. Руйнування освітньої інфраструктури. Так, за даними МОН, станом на 2024 рік понад 3 800 закладів освіти зазнали руйнувань, частина яких знищена повністю. Відбудова освітніх установ вимагає окремої державної програми за участі міжнародних донорів.

2. Масове переміщення учнів, студентів та педагогів. Понад 6 млн українців стали внутрішньо переміщеними особами, що створює дефіцит ресурсів у приймаючих громадах і перенасичення окремих шкіл.

3. Психологічна травматизація та емоційне виснаження. Психологи наголошують, що до 70 % дітей демонструють ознаки стресу різної форми [2-4]. Це

вимагає інтеграції психологічної допомоги як обов'язкового елементу державної політики.

4. Дефіцит педагогічних кадрів. Близько 20 % педагогів виїхали за кордон або змінили сферу діяльності. У громадах прифронтових територій проблема стоїть особливо гостро.

5. Цифровий розрив та нерівність доступу. Онлайн-навчання висвітлює нерівність доступу до техніки, якісного інтернету, безпечного середовища для навчання.

Таблиця. Основні типи порушень освітнього процесу

Тип порушення	Прояви	Наслідки
Інфраструктурні	руйнування шкіл, відсутність укриттів	перехід на онлайн, відтік учнів
Соціальні	переміщення, втрата стабільності	зниження охоплення освітою
Цифрові	брак інтернету, техніки	нерівність доступу
Психологічні	стрес, травма	падіння успішності
Кадрові	нестача педагогів	погіршення якості навчання

Джерело: Складено на основі [13-15].

Якщо розглядати міжнародний досвід освітньої політики в умовах криз, то науковці та міжнародні інституції (UNICEF, UNESCO, OECD) узагальнюють досвід країн, що проходили через збройні конфлікти. Найбільш релевантними є такі країни як Ізраїль, Південна Корея, Німеччина та Польща, США.

Ізраїль має розвинену систему безперервного навчання за умов ракетних атак, інтегровані укриття в школах, спеціальні оцифровані програми з безпеки.

Південна Корея сформувала модель кіберстійкості освітньої інфраструктури, що дозволяє не переривати навчання навіть за умов загроз.

У Німеччині та Польщі освітні політики постійно оновлюються з урахуванням великих потоків мігрантів і ВПО. Орієнтація на інклюзію, адаптаційні курси, мовну підтримку [8: 10].

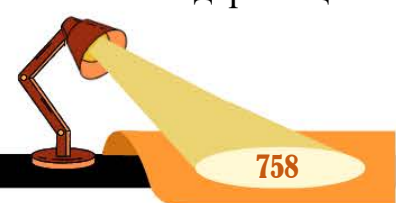
У США акцентують увагу на психологічній реабілітації, широких програмах ментального здоров'я, грантовій підтримці вчителів та школярів, посткризових протоколах.

Україна має можливість адаптувати ці практики, наприклад: безпекові стандарти (Ізраїль); цифрова інфраструктура (Південна Корея); інклюзія та інтеграція переселенців (Німеччина, Польща); психологічна підтримка (США).

Стратегічні напрями вдосконалення державної політики у сфері освіти в умовах воєнного стану.

1. Безпекова модернізація освітнього простору: (створення укриттів нового типу; розроблення державного стандарту безпечної школи; оновлення протоколів реагування на надзвичайні ситуації; інтеграція курсів з цивільної оборони).

Війна висуває безпрецедентні вимоги до безпеки учасників освітнього процесу. Україна має здійснювати структурну, організаційну та інституційну модернізацію безпеки в освіті.

Основні напрями модернізації:

створення мережі укриттів нового покоління. Для реалізації цього напрямку необхідно впровадження моделі, що використовується в Ізраїлі, де укриття є інтегральною частиною шкіл, а не окремим приміщенням; розроблення типових проєктів укриттів для кожного типу закладів освіти; оновлення фізичного середовища школи; встановлення систем відеоспостереження, тривожної сигналізації, укріплення вікон, створення безпечних маршрутів евакуації; державний аудит безпеки закладів освіти, що стане обов'язковою умовою їх функціонування; Національний стандарт “Безпечна школа/університет”; розроблення державних вимог до захисту будівель, інформаційної безпеки, кіберзахисту, психологічної підтримки; інтеграція навчання з цивільної оборони та кризових ситуацій; введення навчального модуля “Навчання життєстійкості” для дітей, педагогів та батьків; впровадження регулярних тренувань з евакуації, дій під час обстрілів, пожеж, техногенних загроз; децентралізація безпекових рішень; надання громадам можливості затверджувати власні безпекові плани, адаптовані до місцевих ризиків.

2. Цифрова трансформація як основа стійкості.

Війна продемонструвала необхідність державної хмарної платформи освіти; цифрових щоденників і журналів; універсальних онлайн-платформ для всіх рівнів освіти; навчання педагогів цифровій грамотності; розширення доступу до інтернету в громадах.

Ключовими напрямками цифрової модернізації мають бути: Єдина платформа “Держава та освіта”; Прототип — американські хмарні освітні системи (Google Classroom; платформні рішення від департаментів освіти штатів); об'єднання кабінету вчителя, учня, батьків, керівника закладу, інструментів оцінювання, розкладу, електронних щоденників; централізована система захисту освітніх даних; побудова кіберзахисту за моделями США та Південної Кореї; забезпечення захисту персональних даних під час атак, що зростають у період війни; оснащення вчителів сучасними цифровими інструментами; державні гранти на техніку; програма “цифровий педагог”: навчання, сертифікація, стимулюючі надбавки; вирівнювання цифрової нерівності; спеціальні пакети інтернету для дітей з ВПО; пункти доступу в громадах — аналог китайських “learning hubs”; створення цифрових освітніх ресурсів та бібліотек; державна відеоплатформа для всіх предметів та рівнів освіти; оцифрування українських підручників, додавання інтерактиву, VR/AR-елементів.

3. Кадрова політика та підготовка педагогів. Пропонується: впровадження стимулюючих пакетів для педагогів у прифронтових регіонах; програми перепідготовки; міжнародні стажування в онлайн-форматі; інституціоналізація психологічної підготовки вчителів.

Ключовими складовими нової кадрової політики мають бути: система підтримки педагогів прифронтових та деокупованих територій; додаткові

виплати, пріоритетний доступ до житла, психологічна підтримка; пільги на оплату комунальних послуг, медичне страхування; переатестація та перепідготовка педагогів; створення центрів професійного розвитку за моделлю США (teacher growth centers); підготовка вчителя до роботи у травматизованих колективах; міжнародні стажування (угода зі США: онлайн-майстер-класи та короткі програми професійного розвитку, угода з Китаєм: стажування з цифрових технологій, STEM, робототехніки); психологічна стійкість вчителя (тренінги з травма-фокусованого викладання (trauma-informed education); обов'язковий компонент державної політики, аналогічний американським програмам Mental Health in School.

4. Психологічна підтримка учнів і педагогів. Потрібна: безперервна робота психологів у школах; державна програма ментального здоров'я; впровадження моделі trauma-informed education; підручники і курси з саморегуляції, емоційної стійкості.

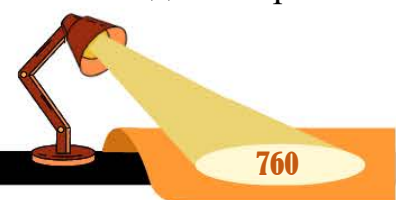
Основними компонентами мають бути: національна програма ментального здоров'я в освіті; структура — аналог американської програми “School Mental Health Guidelines”; підготовка шкільних психологів нового типу; психолого-педагогічні хаби (центри, створені у кожному регіоні, які забезпечують: терапевтичні групи, кризове втручання, роботу з батьками, корекційну педагогіку); діагностика психоемоційного стану дітей (адаптація ізраїльських методик оцінки PTSD серед дітей); регулярне спостереження та персоналізовані плани підтримки.

5. Управлінська децентралізація освіти. Воєнний стан вимагає більшої автономії громад: адаптаційні освітні програми; підтримка шкіл кластерного типу; партнерство з міжнародними організаціями.

6. Освітня дипломатія та міжнародне співробітництво. Важливими є: партнерські програми з університетами ЄС; спільні наукові проекти; інтеграція в Європейський освітній простір; фінансування від ЄБРР, Світового банку, ЄС. (Вступ до спільних освітніх альянсів з університетами США та ЄС; подвійні дипломи, міжнародні програми мобільності; партнерства з Китаєм у галузі STEM та EdTech; КНР має найбільші цифрові платформи для освіти (Smart Education of China, iFlytek AI Education); Україна може отримати доступ до технологій та інтелектуальних рішень для уроків; грантові програми USAID, Erasmus+, Світового банку (напрямок: реконструкція інфраструктури, цифрова трансформація, підтримка вчителів).

5. Концептуальна модель розвитку освіти в умовах воєнного стану та після війни.

Запропонована модель має бути побудована як інтегрована система з п'яти ключових блоків, між якими існують функціональні та інформаційні зв'язки. Вона відображає перехід від кризового реагування до етапу стабілізації та довгострокової модернізації.

Безпековий модуль – укриття, безпечне середовище, психологічна підтримка.
Цифровий модуль – е-платформи, цифрові компетентності, електронне документообіг.

Управлінський модуль – децентралізація, фінансова автономія, спроможні громади.

Інфраструктурний модуль – відбудова, модернізація, енергоефективність.

Соціально-гуманітарний модуль – інклюзія, підтримка ВПО, реінтеграція дітей, що повернулися з-за кордону.

Блок 1. Безпеково-інфраструктурна основа освіти. Функції: фізична безпека учасників процесу (укриття, тривожні кнопки, евакуаційні маршрути); цифрова безпека (захист даних, кібергігієна); відновлення пошкодженої інфраструктури; створення системи резервного енергозабезпечення (генератори, Starlink). Зв'язки: забезпечує базові умови для інших блоків; підсилює стійкість освітнього процесу в умовах атак.

Блок 2. Гнучкі освітні формати (мультиmodalність). Функції: змішане, дистанційне та екстрене онлайн-навчання; універсальні навчальні програми для зміни формату за 24 години; модульність і мікрокваліфікації. Зв'язки: спирається на Блок 1 (інфраструктура) та впливає на контент (Блок 3).

Блок 3. Оновлення змісту освіти та компетентностей. Функції: інтеграція навичок національної стійкості (стрес-менеджмент, безпека, критичне мислення); цифрова грамотність, STEM/STEAM, оборонні технології; громадянська й патріотична освіта; навчання педагогів сучасним методикам. Зв'язки: тісна взаємодія з Блоком 4 (психосоціальна підтримка) та Блоком 5 (управління).

Блок 4. Психологічна та соціальна підтримка. Функції: шкільні психологи, кризові консультанти, онлайн-сервіси підтримки; робота з посттравматичним стресовим розладом; програми для вчителів, батьків і дітей; впровадження SEL (Social-Emotional Learning). Зв'язки: підтримує стабільність навчального процесу; через позитивний психологічний клімат зміцнює блоки 2 та 3.

Блок 5. Управління, стратегічне планування та розвиток.

Функції: стратегічне та сценарне планування (воєнне, перехідне, після-воєнне); цифрове управління, EdTech-аналітика; взаємодія з міжнародними партнерами; фінансування через багатоканальну модель. Зв'язки: координує роботу всіх блоків; формує довгострокову політику розвитку.

Висновки. Державна освітня політика України в умовах воєнного стану стикається з унікальними викликами, що потребують глибокої трансформації підходів до управління, фінансування, кадрового забезпечення та організації освітнього процесу. Проведений аналіз засвідчує, що модернізація освіти має ґрунтуватися на принципах стійкості, безпеки, цифровізації та гуманістичного підходу.

Результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що в умовах воєнного стану освіта в Україні набула якісно нового змісту та функ-

ціонального навантаження. Вона перестала бути виключно соціальною сферою та дедалі більше виступає як стратегічний ресурс збереження людського капіталу, підтримання суспільної стабільності та формування основ національної стійкості. У цьому контексті державна політика у сфері освіти набуває системного характеру й тісно пов'язується з питаннями національної безпеки та післявоєнного відновлення.

У ході дослідження встановлено, що повномасштабна війна актуалізувала низку хронічних проблем освітньої системи, зокрема фрагментарність управлінських рішень, нерівний доступ до освітніх послуг, недостатній рівень цифрової інфраструктури та обмежені можливості інституційної й психологічної підтримки учасників освітнього процесу. Водночас саме кризові умови стали чинником прискорення трансформацій, зумовивши активне впровадження дистанційних і змішаних форматів навчання, розвиток цифрових платформ, а також розширення міжнародної співпраці у сфері освіти.

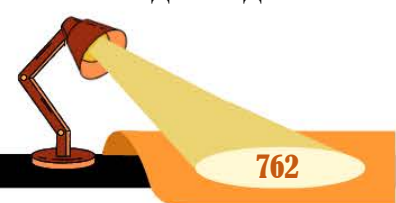
Доведено, що ефективна державна освітня політика в умовах воєнного стану не може обмежуватися короткостроковими антикризовими заходами. Вона має ґрунтуватися на довгостроковій стратегії, спрямованій на формування стійкої, адаптивної та безпечної освітньої системи. Така стратегія передбачає поєднання управлінського, безпекового, цифрового та соціально-гуманітарного вимірів, що дозволяє забезпечити безперервність освітнього процесу навіть за умов тривалих загроз.

Особливе значення в цьому процесі має використання міжнародного досвіду країн, які мають практику функціонування освітніх систем в умовах криз і конфліктів. Його адаптація до українських реалій повинна здійснюватися з урахуванням національних особливостей, інституційної спроможності держави та пріоритетів післявоєнного розвитку. Запропоновані у статті рекомендації спрямовані на вдосконалення нормативно-правового регулювання, розвиток цифрової інфраструктури, підвищення управлінської автономії закладів освіти та посилення ролі педагогічних працівників у реалізації освітньої політики.

Отже, ефективна державна політика в освіті у воєнних умовах повинна забезпечити: пріоритет фізичної і психологічної безпеки; гнучкість системи; інтеграцію цифрових рішень; підтримку педагогів і здобувачів освіти; посилення взаємодії з міжнародною спільнотою.

Україна вже заклала основи для модернізації освітньої системи, однак майбутнє реформування має враховувати воєнний та післявоєнний контекст, орієнтуватися на створення сильної системи освіти, здатної забезпечити національну стійкість і відновлення держави.

Загалом, реалізація запропонованих підходів сприятиме формуванню цілісної та збалансованої державної політики у сфері освіти, здатної забезпечити її стійке функціонування в умовах воєнного стану та створити надійні передумови для відновлення й модернізації освітньої системи України у повоєнний період.

Перспективами подальших досліджень у даній сфері доцільно пов'язувати з поглибленим аналізом механізмів інтеграції освіти в загальнодержавну систему національної стійкості та безпеки. Зокрема, актуальним є вивчення інституційних моделей управління освітою в умовах тривалих криз та розроблення індикаторів оцінювання ефективності державної освітньої політики у воєнний і післявоєнний періоди.

Окремого наукового опрацювання потребує питання впливу цифровізації та використання інструментів штучного інтелекту на забезпечення доступності та якості освіти в умовах обмежених ресурсів і безпекових ризиків. Перспективним напрямом є також дослідження психосоціальних аспектів освітнього процесу, зокрема ролі освіти у подоланні травматичних наслідків війни та формуванні соціальної згуртованості.

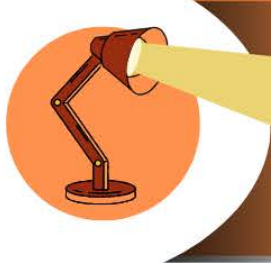
Подальші дослідження можуть бути спрямовані на порівняльний аналіз стратегій освітньої політики в державах, що пережили або переживають збройні конфлікти, з метою визначення універсальних та специфічних механізмів підвищення стійкості освітніх систем. Крім того, важливим є вивчення ролі освіти у процесах післявоєнної відбудови, зокрема у формуванні кадрового потенціалу для відновлення економіки, публічного управління та інноваційного розвитку держави.

Загалом, подальше наукове осмислення зазначених проблем сприятиме формуванню цілісної, адаптивної та довгостроково орієнтованої моделі державної освітньої політики, здатної ефективно реагувати на сучасні виклики й загрози та забезпечувати сталий розвиток України.

Література:

1. OECD. (2025). Transforming general upper secondary education in Ukraine: Insights from international experiences. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/7c357ac4-en>
2. UNICEF. (2023, August 29). Widespread learning loss among Ukraine's children, as students enter fourth year of disruption to education. UNICEF. <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/widespread-learning-loss>
3. UNICEF. (2025, September 1). 4.6 million children in Ukraine face ongoing educational barriers as fourth academic year during war begins. UNICEF. <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/back-to-school>
4. UNICEF. (2024, June 12). Ukraine's recovery is dependent on the recovery of children's education. UNICEF. <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/ukraines-recovery-dependent-recovery-childrens-education>
5. World Bank. (2024). Ukraine education recovery report. World Bank. Retrieved from <https://www.worldbank.org>
6. Fullan, M. (2015). The new meaning of educational change (5th ed.). Teachers College Press <https://michaelfullan.ca/books/new-meaning-educational-change/>
7. Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). Effective teacher professional development. Learning Policy Institute. <https://doi.org/10.54300/122.311>
8. Ivanytska, O., & Sike, L. (2025). A comparative study on the governance of vocational education between China and Germany. *Public Administration and Law Review*, 1(21), 25–39. <https://doi.org/10.36690/2674-5216-2025-1-26-39>

9. Chao, S., Kharchenko, S., Yue, C., Zheng, G., & Li, Z. (2025). The development of engineering qualifications in Ukraine and China through the prism of experience, transformations in the educational space, personnel policy, and the integration of dual learning models. *European Journal of Sustainable Development*, 14(4), 673. Retrieved from <https://ecsdev.org/ojs/index.php/ejsd/article/view/1834>
10. Huang, R. (2024). Comparative analysis of the differences in the education system in China vs Germany. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 33, 48–56. <https://doi.org/10.54097/3be6kt31>
11. Kuchai, T. (2014). Comparative characteristics of teaching children and youth in Ukraine and Japan. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 1(2-3), 283–289. <https://doi.org/10.15330/jpnu.1.2-3.283-289>
12. Podoliak, M. (2019). The comparative analysis of the Ukrainian and Italian elementary and middle schools: The case of the English language teaching. *Studies in Comparative Education*, (2), 30–37. <https://doi.org/10.31499/2306-5532.2.2019.180938>
13. Sytnyk, H. P., Zubchuk, O. A., & Orel, M. H. (2022). Conceptual understanding of the peculiarities of managing innovation-driven development of the state in the current conditions. *Science and Innovation*, 18(2), 3–15. <https://doi.org/10.15407/scine18.02.003>
14. Го Іміль. Порівняльний аналіз освітніх систем Китаю та України. *Успіхи і досягнення у науці. серія «Управління та адміністрування»*. 2(12) 2025, С. 480-492. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2\(12\)-480-492](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2(12)-480-492)
15. Го Іміль. Освітня модель Китаю: становлення, розвиток та особливості імплементації досвіду в Україні. *Національні інтереси України. розділ «Публічне управління та адміністрування»*. 2(7) 2025. С. 913-924. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-2\(7\)-913-924](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-2(7)-913-924)
16. Zavalevskiy, Y., Kyrylenko, S., Kijan, O., & Bessarab, N. (2023). Implementation of Ukraine's state policy in innovative practices of educational institutions in the context of digital transformation. *Problems of Education*. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.2-99.2023.22>

References:

1. OECD. (2025). Transforming general upper secondary education in Ukraine: Insights from international experiences. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/7c357ac4-en>
2. UNICEF. (2023, August 29). Widespread learning loss among Ukraine's children, as students enter fourth year of disruption to education. UNICEF. <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/widespread-learning-loss>
3. UNICEF. (2025, September 1). 4.6 million children in Ukraine face ongoing educational barriers as fourth academic year during war begins. UNICEF. <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/back-to-school>
4. UNICEF. (2024, June 12). Ukraine's recovery is dependent on the recovery of children's education. UNICEF. <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/ukraines-recovery-dependent-recovery-childrens-education>
5. World Bank. (2024). Ukraine education recovery report. World Bank. Retrieved from <https://www.worldbank.org>
6. Fullan, M. (2015). *The new meaning of educational change* (5th ed.). Teachers College Press <https://michaelfullan.ca/books/new-meaning-educational-change/>
7. Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). Effective teacher professional development. Learning Policy Institute. <https://doi.org/10.54300/122.311>
8. Ivanytska, O., & Sike, L. (2025). A comparative study on the governance of vocational education between China and Germany. *Public Administration and Law Review*, 1(21), 25–39. <https://doi.org/10.36690/2674-5216-2025-1-26-39>

9. Chao, S., Kharchenko, S., Yue, C., Zheng, G., & Li, Z. (2025). The development of engineering qualifications in Ukraine and China through the prism of experience, transformations in the educational space, personnel policy, and the integration of dual learning models. *European Journal of Sustainable Development*, 14(4), 673. Retrieved from <https://ecsdev.org/ojs/index.php/ejsd/article/view/1834>
10. Huang, R. (2024). Comparative analysis of the differences in the education system in China vs Germany. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 33, 48–56. <https://doi.org/10.54097/3be6kt31>
11. Kuchai, T. (2014). Comparative characteristics of teaching children and youth in Ukraine and Japan. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 1(2-3), 283–289. <https://doi.org/10.15330/jpnu.1.2-3.283-289>
12. Podoliak, M. (2019). The comparative analysis of the Ukrainian and Italian elementary and middle schools: The case of the English language teaching. *Studies in Comparative Education*, (2), 30–37. <https://doi.org/10.31499/2306-5532.2.2019.180938>
13. Sytnyk, H. P., Zubchuk, O. A., & Orel, M. H. (2022). Conceptual understanding of the peculiarities of managing innovation-driven development of the state in the current conditions. *Science and Innovation*, 18(2), 3–15. <https://doi.org/10.15407/scine18.02.003>
14. Guo, Yimin. (2025a). Comparative analysis of the educational systems of China and Ukraine. *Achievements and Advances in Science: Public Administration and Management*, 2(12), 480–492. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2\(12\)-480-492](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2(12)-480-492) [in Ukrainian]
15. Guo, Yimin. (2025b). The educational model of China: Formation, development, and prospects for implementation in Ukraine. *National Interests of Ukraine*, 2(7), 913–924. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-2\(7\)-913-924](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-2(7)-913-924) [in Ukrainian]
16. Zavalevskiy, Y., Kyrilenko, S., Kijan, O., & Bessarab, N. (2023). Implementation of Ukraine's state policy in innovative practices of educational institutions in the context of digital transformation. *Problems of Education*. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.2-99.2023.22>

